

INTERVIEW Gerrit Keunen ziet belangrijke rol bij algehele stroomuitval

'De korenmolens kan onze redding zijn in tijden van nood'

Wat als in heel Nederland de stroom uitvalt en de samenleving plat komt te liggen? Met oorlogen op allerlei plekken in de wereld wordt die vraag steeds reëler. De overheid raadt huishoudens aan een noodpakket samen te stellen, maar volgens Gerrit Keunen vergeet zij iets veel belangrijkers: het in gereedheid brengen van de windkorenmolens. Hij is op een missie om de verantwoordelijken van de noodzaak te overtuigen.

Hans Swierstra
hans.swierstra@mediahuis.nl

Middenbeemster ■ Gerrit Keunen (79) mag gerust een molenautoriteit worden genoemd. Hij werkte tussen 1970 en 2005 als molenspecialist bij de toenmalige Rijksdienst voor de Monumentenzorg, tegenwoordig Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De Utrechter stelde restauratieplannen voor honderden molens op. Een daarvan is de windkorenmolen De Nachtegaal in Middenbeemster, waar Keunen op doorreis vanaf Terschelling halt houdt om zijn pleidooi met deze krant te delen.

Hij verkondigt al geruime tijd dat molens Neerlands hoop in bange oorlogsdagen zijn. In ons land staan er honderden en die kunnen volgens hem een essentiële rol vervullen als de stroom een tijd uitvalt door sabotage. Als korenmolens op windkracht meel produceren, blijven de burgers verzekerd van voedsel. Het is wel zaak om ze direct te laten draaien zodra er een nood situatie is.

Postzegeltje

Keunen: „De oorlog in Oekraïne is vlakbij, maar voor veel mensen lijkt het ver weg. En op een hete dag als vandaag is daar al helemaal niemand mee bezig. De turbulentie op meerdere plekken in de wereld heeft verregaande gevolgen, ook voor ons. Kijk naar de brandstofprijzen. Over vijf jaar ziet de wereld er heel anders uit, ook Europa en dus ook hier. Wij leven hier in postzegeltje Nederland. Het is niet al te moeilijk om zo'n klein landje lam te leggen.

Gerrit Keunen

Niet voor niets wijst de overheid sinds enige tijd op een situatie waarin iedere Nederlander zich gedurende 72 uur moet zien te redden. Er zijn 8,5 miljoen boekjes verspreid, waarin wordt uitgelegd hoe mensen dat kunnen. Het samenstellen van een noodpakket is daarbij van groot belang. „Op microniveau kunnen burgers maatregelen treffen door de kast vol te stoppen. Maar ik heb het over macro. De overheid heeft de opdracht om maatregelen te treffen, maar die lijkt nog niet erg bezig met het maken van crisisplannen.”

De molen wordt stelselmatig

vergeten, merkt de Utrechter. Terwijl ze de redding voor de samenleving kunnen zijn. „We hebben in Nederland 670 korenmolens, waarvan zeshonderd op wind en zeventig op waterkracht. Daarnaast zijn er, meestal bij die molens, nog ongeveer 220 mechanisch aangedreven koppels maalstenen aanwezig. Ervan uitgaande dat je met een kilogram meel per dag vijf personen te eten kunt geven, kunnen al deze molens qua maalcapaciteit tezamen voor achttien miljoen mensen meel en daarmee brood produceren.”

Crisissituatie

In de provincie Noord-Holland staan zo'n dertig windkorenmolens en er bevinden zich een kleine twintig mechanisch aangedreven koppels stenen in molens en kleine maalderijen. „Noord-Holland heeft ongeveer drie miljoen inwoners. Mits operationeel kan het hele korenmolenbestand in de provincie in een crisissituatie ongeveer veertig procent van de Noord-Hollanders van meel voorzien.”

Van meel brood maken als er geen elektriciteit is, is stap twee. Natuurlijk zijn er manieren om brood te bakken op een vuur, maar dat is omslachtiger dan het nu gaat. Keunen: „Hoe de bakker dat verwerkt, zien we dan wel weer. Maar heb je geen meel, dan heb je sowieso geen brood.” De aanvoer van graan naar de molens zal ook ingewikkelder gaan. „Maar overall is een oplossing voor. In crisissituaties worden mensen inventief. Kijk naar de coronapandemie.” Hij voegt er nog aan toe dat zo'n nood situatie niet een kwestie van lange duur hoeft te zijn. Net als gemeenten richting particulieren uitgaan van 72 uur, denkt hij ook in dagen of wellicht weken. „Maar daar moet je wel op voorbereid zijn.”

Bezorgdheid

Om zijn betoog kracht bij te zetten, verwijst Keunen regelmatig naar eerdere periodes van crisis en crisidreiging. „In de Tweede Wereldoorlog is zelfs poldermolen De Dog in Uitgeest tijdelijk ingericht geweest om graan te malen.” Daarnaast toont hij een voorpagina van weekblad De Molenaar uit december 1950. Een artikel met als kop 'Windmolens en oorlogsgevaar' opent met de zinnen: 'Het valt niet te ontkennen dat de internationale toestand steeds meer reden tot

De Dog in Uitgeest had een belangrijke functie in de oorlog. FOTO RONALD GOEDHEER

Gerrit Keunen bij de maalinstallatie van De Nachtegaal. FOTO MARCO BAKKER

bezorgdheid geeft. Wij mogen daar niet blind voor zijn, al hopen wij ook nog zo vurig dat een derde wereldoorlog voorkomen zal worden'. Daarna volgt een uitvoerige uiteenzetting over het in gereedheid brengen van molens, precies zoals Keunen dat nu doet.

Keunen heeft onder meer het bestuur van de Vereniging Nederlandse Gemeenten een brief gestuurd. Gemeenten zijn namelijk eigenaar van in totaal 230 korenmolens. In zijn brief beschrijft hij de situatie waarin het hele land zonder stroom is komen te zitten, met ook grote gevolgen voor de voedselvoorziening. Hij rekent voor hoe met het gehele landelijke

korenmolenbestand (windmolens, watermolens en mechanische koppels) voor achttien miljoen mensen dagelijks voldoende broodmeel kan worden geproduceerd. Met andere woorden: zorg ervoor dat de molens gebruiksklaar zijn.

Mentaal

De waterschappen zijn eveneens door hem benaderd. „De UWV (Unie van Waterschappen, red.) vormt een belangrijke koepel. Poldermolens kunnen in totaal 120.000 hectare land. Dat is zes keer de Haarlemmermeerpolder. Waterkracht is daarnaast power en power betekent productie van door waterkracht gedreven korenmolens

”
Wij leven hier in postzegeltje Nederland. Het is niet moeilijk om zo'n klein landje lam te leggen

Gerrit Keunen bij korenmol De Nachtegaal in Middenbeemster.

FOTO MARCO BAKKER

Meelmolen De Koker in Wormer

FOTO WIM EGAS

Bestuurslid Harrie Muhren van De Nachtegaal.

FOTO MARCO BAKKER

„
Echt, er is
maar één
schrede tussen
het computer-
tijdperk en
het stenen
tijdperk

Gerrit Keunen

op de hogere gronden. Ik ben op bezoek geweest bij het hoofdkantoor van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden in Houten. De dijkgraaf ervan is voorzitter van de UVW. 'Realiseren jullie wat er aan de hand is?', heb ik daar gevraagd. Ik vind dat ook de waterschappen hun personeel hier mentaal op moeten instellen."

Ook ambtenaren bij gemeenten kennen amper het belang van molens, merkt hij. Keunen: „Als er een probleem is met de wieken, wordt niet besloten om een reparatie uit te voeren, maar de wieken worden stilgezet, 'want dat is veiliger'. Terwijl ik zeg: zorg dat je het nu gereed hebt. Die molens moe-

ten paraat staan."

Terwijl het gesprek plaatsvindt, draaien de wieken van de Beemster molen De Nachtegaal hun rondjes. Af en toe komt er iemand langs bij het inpandige winkeltje om een zakje meel te halen. Ook twee bestuursleden van de molen, Harrie Muhren en Fred van Zon, zijn deze middag aanwezig. Als Keunen nog zijn opwachting moet maken, laten zij weten op de hoogte te zijn van diens missie. Met het idee zijn ze het van harte eens, maar in de uitvoering zien ze enige knelpunten.

„In principe is deze molen maaltvaardig", zegt Muhren. „We kunnen 480 families in een uur van

brood voorzien. Maar je hebt al 90.000 inwoners in Purmerend. Daarnaast moet je dag en nacht draaien, dus je hebt meer mensen nodig. Dat geldt evengoed voor molenmakers, ook voor het onderhoud, en molensteenmakers. Dus, kunnen we bijdragen? Ja. Is dat voldoende? Moeilijk."

Kritisch

„Het grootste probleem is het invullen van de randvoorwaarden", beaamt ook Van Zon. Hij kijkt daarnaast kritisch naar de gemeenten. „Die moeten zich realiseren dat ze regelmatig vergunningen afgeven voor bouwprojecten in de buurt van molens. Dat gaat ten

coste van de noodzakelijke windvang."

Geconfronteerd met het eerste bezwaar over te weinig capaciteit, zegt Keunen. „Ze moeten hier breder kijken dan alleen naar Purmerend. Mijn berekening klopt voor heel Nederland en niet op regionaal niveau. Je zal het meel dus moeten verdelen. Dan vul je dat voor Purmerend bijvoorbeeld aan vanuit Friesland."

De geuite bezwaren illustreren alleen maar dat Keunen nog een lange weg te gaan heeft. Hij zet zijn missie echter onverdroten voort. „Echt, er is maar één schrede tussen het computertijdperk en het stenen tijdperk."